

การวิเคราะห์ข้อความปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม

ในหนังสือคุตบะฮ์วันศุกร์ของยะกู๊บ ท่วมประถม

A discourse analysis of Islamic sermons in Friday Khutbah books of Yakoob Thuamprathom

ซัลมาน ดาราฉาย¹

Salman Darachai

Abstract

The main purpose of this article was to analyze the structure of the hortatory discourse in Thai Islamic sermon books collected from eight volumes of Thai Islamic sermon books written by Yakoop Thuamrathom. The statistics used in the analysis were percentage and mean. The study found that the main structures of the Thai hortatory discourse in the Islamic sermons consisted of 3 parts: opening, body, and closing. The opening consisted of 2 parts: greeting and introduction. The former was not found in some sermons while the latter was found in all of them. The body of each sermon could be divided into 1-6 parts and each comprised references to Allah's verses and/or Prophet Muhammad's words, followed by explanations by the Islamic preacher, Yakoop Thuamprathom. References always appeared in the sermons while explanations were

¹ดร. สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Ph.D., Department of Thai Language to Modern Communication, Faculty of Liberal Arts,
Kasem Bundit University

optional. Two types of closing were found: with and without the preacher's expectation.

Keywords: Discourse analysis, Islamic sermons, hortatory discourse

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของข้อความที่เป็นภาษาโน้มน้าวในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาษาที่เลือกมาจากหนังสือปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทยจำนวน 8 เล่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วนร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาปรากฏว่าโครงสร้างของข้อความที่เป็นภาษาโน้มน้าวประกอบด้วย การเปิดเรื่อง เนื้อเรื่อง และการปิดเรื่อง การเปิดเรื่องแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน และการเกริ่นนำ ตามลำดับ การทักทายผู้อ่านเป็นส่วนที่ปรากฏหรือไม่ก็ได้ แต่การเกริ่นนำเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ สำหรับเนื้อเรื่องในปาฐกถาธรรมแต่ละบทสามารถจำแนกออกเป็นตอน ๆ ตั้งแต่ 1-6 ตอน โดยเนื้อเรื่องแต่ละตอนประกอบด้วย การแสดงวาทะของอัลลอฮ์และ/หรือวาทะของศาสดามุฮัมมัด และการขยายความโดยผู้เขียน ตามลำดับ การแสดงวาทะเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ ในขณะที่การขยายความอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ส่วนการปิดเรื่องจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน และการปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่อง

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อความ ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม ภาษาโน้มน้าว

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลก มีศาสดาชื่อมุฮัมมัด นับถือพระเจ้าองค์เดียวคืออัลลอฮ์ มีคัมภีร์อัลกุรอานเป็นหลัก และไม่มีนิกบวช (Royal

Institute, 2013, p. 1417) ศาสนาอิสลามวางระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม คำสอนของอิสลามเป็นคำสอนที่ไม่สลับซับซ้อนและไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์จนเกินความสามารถของมนุษย์ที่จะปฏิบัติตาม (Bhitakhhumpol, 2011, p. 1) แม้อิสลามถูกโจมตีว่าเผยแพร่ลัทธิธรรมคำสอนด้วยคมหอกคมดาบ และถูกต่อต้านอย่างมากโดยกลุ่มบุคคลที่มีภาพลักษณ์ด้านลบต่ออิสลาม (Scupin, 2000, p. 395; Shadid & Van Koningsveld, 2002, pp. 174-196; Haghnavaz, 2013, pp. 213-217) รวมทั้งสื่อสารมวลชนบางส่วนได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ความหวาดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ในหลายประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่กระนั้นก็ตาม อิสลามก็เป็นศาสนาที่มีอัตราการเติบโตที่เร็วที่สุดในโลก และมีจำนวนศาสนิกมากเป็นอันดับสองของศาสนิกที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ทั่วโลก (Landis, 2001, p. 265; Pew Research Center, 2015)

ในประเทศไทย ศาสนิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นับถือพุทธศาสนา โดยมีศาสนิกบางส่วนเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเรียกว่า “มุสลิม” ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและดำรงอยู่ตลอดมา (Kunsirisawat, 2002, p. 12) กล่าวโดยรวม ศาสนิกที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาความขัดแย้งขั้นรุนแรงระหว่างศาสนิกที่นับถือศาสนาที่ต่างกันในประเทศไทยมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นบางประเทศ ทั้งนี้ ในการแสดงปาฐกถาธรรมทางศาสนาโดยทั่วไป ผู้ที่มีหน้าที่กล่าวปาฐกถาธรรมจะเลือกใช้ข้อความประเภทหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) ซึ่งหมายถึงภาษาระดับข้อความที่ใช้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ หรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลอื่น โดยใช้กลวิธีต่าง ๆ เช่น การใช้คำสั่ง (imperative) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) การใช้เงื่อนไข (condition) และการใช้สาเหตุ (cause) (Longacre, 1976, pp. 197-212; 1983, pp. 1-42) สำหรับการศึกษาภาษาระดับข้อความนั้นมีศัพท์เฉพาะในสาขาวิชา

ภาษาศาสตร์คือ “การวิเคราะห์ข้อความ” หรือ “สัมพันธสารวิเคราะห์” (discourse analysis) ซึ่งหมายถึง การศึกษาสรุปภาษาเหนือประโยคที่อาจเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนก็ได้ (Yule, 2006, p. 124)

ตัวอย่างการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อความในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามที่เป็นผลงานร่วมสมัย เช่น การศึกษาของกิบบอน (Gibbon, 2008, pp. 389-403) ที่พบว่า ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามแสดงให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับพระเจ้า ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะตามธรรมชาติ (natural) เช่น ทรงมีอยู่ ทรงเมตตา และทรงให้อภัย เป็นต้น และลักษณะเหนือธรรมชาติ (supernatural) เช่น ทรงมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ทรงเป็นอมตะ และทรงเป็นผู้กำหนดชะตากรรม เป็นต้น นอกจากนี้ การศึกษาของเคเวกาและบายมาดา (Kouega & Baimada, 2012, pp. 10-19) ปรากฏว่า โครงสร้างของปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การทักทายผู้ฟังด้วยภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการสวดมนต์ (liturgical language) การเทศนาส่วนแรกด้วยภาษาฟูลฟูเด (Fulfulde) ซึ่งเป็นภาษากลาง (lingua franca) ของผู้ฟัง และการเทศนาส่วนที่สองด้วยภาษาอาหรับ ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อความในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย เช่น การศึกษาของ Jamjuree (2000) ที่พบว่า เนื้อหาของปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามจำแนกเป็น 13 ประเภท ได้แก่ 1) หลักศรัทธาทางศาสนา 2) หลักคุณธรรม/จริยธรรม 3) ศาสนกิจ/พิธีกรรมทางศาสนา 4) เศรษฐกิจ/การค้า/อาชีพ 5) ประวัติศาสตร์ 6) ครอบครัว/สตรี/เยาวชน 7) ปัญหาในชุมชน 8) ข้อมูลข่าวสาร/เหตุการณ์ปัจจุบัน 9) การเมืองการปกครอง 10) การศึกษา 11) การต่างประเทศ 12) สาธารณสุข และ 13) วิทยาศาสตร์ ส่วนการศึกษาของ Tadadusita (2004) มีข้อค้นพบว่า วิธีการแสวงหาข้อมูลของคอเต็บและอิหม่ามมาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ จากคัมภีร์อัลกุรอานและหนังสือรวบรวมอัลหะดิษ (จริยวัตรของศาสดามุฮัมมัด) และจากสื่ออื่น ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สำหรับกลยุทธ์

ที่ผู้กล่าวปาฐกถาธรรมใช้บรรยายประกอบด้วยการนำเสนอเรื่องราวในปัจจุบัน การยกตัวอย่างจากคัมภีร์อัลกุรอานและหนังสือรวบรวมอัลหะดีษ และการใช้อวจนภาษา

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเรื่องปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามในภาษาไทยที่มุ่งศึกษาโครงสร้างของภาษาโน้มน้าวและเป็นผลงานร่วมสมัยยังมีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของข้อความปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random sampling) (Leedy & Ormrod, 2013, p. 215) เพื่อคัดเลือกหนังสือปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย โดยได้คัดเลือกหนังสือ “คุตบะฮ์วันศุกร์” ที่มีจำนวนทั้งสิ้น 8 เล่ม (Thuamprathom, 2009a; 2009b; 2009c; 2009d; 2009e; 2009f; 2009g; 2009h) เขียนโดยยะกูบ ท้วมประถม ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือชุดนี้เนื่องจากผู้เขียนหนังสือเป็นบุคลากรสังกัดสำนักจุฬาราชมนตรี (อดีตนายกสมาคมครูสัมพันธ์ สำนักจุฬาราชมนตรี) และเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการแสดงปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม (อดีตผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรมประจำมัสยิดต้นสน กรุงเทพมหานคร) ในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (systematic random sampling) (Leedy & Ormrod, 2013, p. 212) เพื่อคัดเลือกข้อความปาฐกถาธรรมจากหนังสือทั้ง 8 เล่ม โดยคัดเลือกข้อความเฉพาะในบทที่เป็นเลขคู่ทุกบทจากหนังสือทุกเล่ม รวมทั้งสิ้น 136 บท ทั้งนี้ ผู้วิจัยเขียนคำศัพท์อาหรับด้วยอักษรไทยในตัวอย่างข้อความปาฐกถาธรรมที่นำมาแสดงในผลการวิจัยตามต้นฉบับของผู้เขียนหนังสือดังกล่าวข้างต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลภาษาในหนังสือปาฐกถาธรรม ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์โครงสร้างของข้อความที่เป็นภาษาโน้มน้าว โดยใช้แนวคิดหลักที่เป็นพื้นฐานของการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ภาษาโน้มน้าวตามลำดับขั้นที่เอื้อต่อการจูงใจ (motivated sequence) ของ Monroe, 1939 การวิเคราะห์ภาษาโน้มน้าวตามรูปแบบการให้เหตุผล (pattern of argument) ของ Toulmin, 1958 การวิเคราะห์ภาษาโน้มน้าวตามโครงสร้างทางความหมาย (notional structure) ของ Longacre, 1976, 1983)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า โครงสร้างของภาษาโน้มน้าวที่ใช้แสดงปาฐกถาธรรมในหนังสือแต่ละบทมีองค์ประกอบที่สามารถจำแนกได้ 3 ส่วน เรียงตามลำดับการปรากฏจากก่อนไปหลัง ได้แก่ การเปิดเรื่อง เนื้อเรื่อง และการปิดเรื่อง ดังนี้

1. การเปิดเรื่อง

การเปิดเรื่อง หมายถึง การเริ่มต้นภาษาโน้มน้าวก่อนที่จะกล่าวถึงเนื้อหาของปาฐกถาธรรมในองค์ประกอบส่วนต่อไปซึ่งก็คือเนื้อเรื่อง และการปิดเรื่อง ตามลำดับในการเปิดเรื่อง ผู้เขียนหนังสือปาฐกถาธรรมเริ่มใช้ภาษาเพื่อเปลี่ยนจากสถานะที่ไม่มี การโน้มน้าวไปสู่สถานะที่มีการโน้มน้าว โดยมีผู้เขียนเป็นผู้โน้มน้าวและผู้อ่านเป็นผู้ถูกโน้มน้าวให้เชื่อมั่นและปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้เขียน การเปิดเรื่องเป็นองค์ประกอบแรกของภาษาโน้มน้าวที่นำไปสู่เนื้อเรื่องซึ่งเป็นการแสดงวาระของอัลลอฮ์และ/หรือวาระของศาสดามุฮัมมัด รวมทั้งการขยายความโดยผู้เขียน

จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามพบว่า การเปิดเรื่องจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน และการเกริ่นนำ โดยมีการเรียงลำดับองค์ประกอบทั้งสองส่วนดังกล่าวใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน + การเกริ่นนำ และการเกริ่นนำ การเรียงลำดับองค์ประกอบของการเปิดเรื่องที่มีอัตรา

ความถี่ในการปรากฏมากที่สุด ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน + การเกริ่นนำ (ร้อยละ 96.32) รองลงมาคือ การเกริ่นนำ (ร้อยละ 3.68) กล่าวได้ว่า ในการเริ่มต้นภาษาโน้มน้าวส่วนใหญ่ ผู้เขียนหนังสือปาฐกถาธรรมมักเปิดเรื่องด้วยการทักทายผู้อ่านก่อนเป็นลำดับแรก หลังจากนั้นเป็นการเกริ่นนำ นอกจากนี้ ผู้เขียนอาจเปิดเรื่องด้วยการเกริ่นนำทันที โดยไม่ได้แสดงการทักทายผู้อ่านก็ได้ ซึ่งพบเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น การเกริ่นนำจึงถือเป็นองค์ประกอบหลักของการเปิดเรื่อง เนื่องจากเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ ในขณะที่การทักทายผู้อ่านเป็นองค์ประกอบรอง เนื่องจากเป็นส่วนที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ สำหรับเนื้อหาต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้แสดงการวิเคราะห์โครงสร้างและรูปภาพขององค์ประกอบทั้งสองส่วนของการเปิดเรื่องอันได้แก่ การทักทายผู้อ่าน และการเกริ่นนำ ดังนี้

1.1 การทักทายผู้อ่าน

การทักทายผู้อ่านเป็นองค์ประกอบส่วนแรกของการเปิดเรื่อง โดยเป็นส่วนที่อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ จากการศึกษาข้อความพบว่า รูปภาพที่ผู้เขียนหนังสือปาฐกถาธรรมใช้แสดงการทักทายผู้อ่านมีลักษณะเป็นนามวลี (noun phrase) ที่ประกอบด้วยหน่วยหลัก (head) และหน่วยขยาย (modifier) ตามลำดับองค์ประกอบดังกล่าวทั้งสองส่วนปรากฏเสมอในการทักทายทุกครั้ง หน่วยหลักสามารถจำแนกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ หน่วยหลัก₁ และหน่วยหลัก₂ ตามลำดับ หน่วยหลัก₁ เป็นส่วนที่ปรากฏเสมอในการทักทายผู้อ่าน ในขณะที่หน่วยหลัก₂ เป็นส่วนที่ปรากฏหรือไม่ก็ได้ ถ้าปรากฏจะปรากฏหลังหน่วยหลัก₁ สำหรับหน่วยขยายสามารถจำแนกเป็น 2 ส่วนย่อยเช่นกัน ได้แก่ หน่วยขยาย₁ และหน่วยขยาย₂

หน่วยขยาย₁ เป็นส่วนที่ปรากฏเสมอในการทักทายผู้อ่าน โดยอาจปรากฏต่อจากหน่วยหลักทันทีหรือปรากฏต่อจากหน่วยขยาย₂ ในกรณีที่ไม่มีหน่วยขยาย₂ สำหรับหน่วยขยาย₂ เป็นส่วนที่ปรากฏหรือไม่ก็ได้ ถ้าปรากฏจะปรากฏหน้าหน่วยขยาย₁ ทั้งหน่วยขยาย₁ และหน่วยขยาย₂ ต่างก็ทำหน้าที่แสดงรายละเอียดหรือคุณลักษณะของหน่วยหลัก จากการวิเคราะห์ข้อความปรากฏว่า รูปภาพที่ปรากฏใช้ในหน่วยหลัก₁

ได้แก่ คำบอกบุรุษ (pronoun) ส่วนรูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยหลัก₂ ได้แก่ คำเรียกญาติ (kinship term) สำหรับรูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยขยาย₁ ได้แก่ คำบอกความรู้สึก (emotive term) และคำบอกจำนวน (numeral term) และรูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยขยาย₂ ได้แก่ คุณานุประโยค (relative clause)

การเรียงลำดับองค์ประกอบของการทักทายผู้อ่านที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การใช้รูปภาษาที่เริ่มจากคำบอกบุรุษ + คำเรียกญาติ + คุณานุประโยค + คำบอกความรู้สึก + คำบอกจำนวน ซึ่งมีจำนวน 59 บท (ร้อยละ 45.00) รองลงมาคือการใช้รูปภาษาที่เริ่มจากคำบอกบุรุษ + คำเรียกญาติ + คุณานุประโยค + คำบอกจำนวน ซึ่งมีจำนวน 56 บท (ร้อยละ 42.75) และการใช้รูปภาษาที่เริ่มจากคำบอกบุรุษ + คำเรียกญาติ + คำบอกความรู้สึก + คำบอกจำนวน ซึ่งมีจำนวน 10 บท (ร้อยละ 7.60) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์หน่วยหลักพบว่า รูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยหลัก₁ คือ คำบอกบุรุษที่มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ คำว่า “ท่าน” สำหรับรูปภาษาที่ปรากฏในหน่วยหลัก₂ คือ คำเรียกญาติที่มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ คำว่า “พี่น้อง” ส่วนหน่วยขยายสามารถจำแนกออกเป็นหน่วยขยาย₁ และหน่วยขยาย₂ เช่นกัน หน่วยขยาย₁ เป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ แต่หน่วยขยาย₂ เป็นส่วนที่ปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ จากการวิเคราะห์หน่วยขยายพบว่า รูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยขยาย₁ คือ คำบอกความรู้สึกที่ปรากฏได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ “ที่รัก” “ที่เคารพ” “ที่เคารพรัก” และ “ที่รักและเคารพ” และคำบอกจำนวนที่มีจำนวน 1 คำ ได้แก่ คำว่า “ทั้งหลาย”

นอกจากนี้ รูปภาษาที่ปรากฏใช้ในหน่วยขยาย₁ อาจปรากฏในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ คำบอกความรู้สึก คำบอกจำนวน หรือคำบอกความรู้สึก + คำบอกจำนวน ส่วนรูปภาษาที่ปรากฏในหน่วยขยาย₂ คือ คุณานุประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม ได้แก่ “ผู้” “ที่” “ผู้ที่” ตามด้วยอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายหน่วยหลัก รูปภาษาแต่ละส่วนที่ปรากฏใช้ในการทักทายผู้อ่านมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 คำบอกบุรุษ

คำบอกบุรุษ หมายถึง คำที่ผู้เขียนใช้แทนผู้อ่าน จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คำบอกบุรุษที่ปรากฏใช้ในการทักทายผู้อ่านมีจำนวน 1 คำ ได้แก่ คำว่า “ท่าน” ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “คำใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย เป็นคำกลาง ๆ หรือแสดงความเคารพ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) “ท่านพี่น้องที่รักทั้งหลาย” (Thuamprathom, 2009d, p. 16)

ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นคำบอกบุรุษ คำว่า “ท่าน” ที่ปรากฏใช้ในหน่วยหลัก “ท่านพี่น้อง” ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนแรกของนามวลี “ท่านพี่น้องที่รักทั้งหลาย”

1.1.2 คำเรียกญาติ

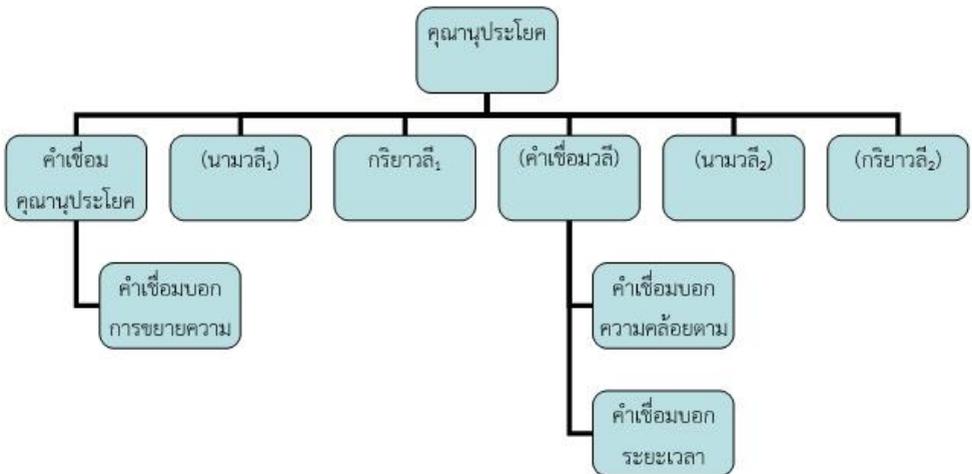
คำเรียกญาติ หมายถึง คำที่ใช้บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวหรือตระกูลเดียวกัน จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คำเรียกญาติที่ปรากฏใช้ในการทักทายผู้อ่านมีจำนวน 1 คำ ได้แก่ คำว่า “พี่น้อง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2) “ท่านพี่น้องที่รัก” (Thuamprathom, 2009a, p. 218)

ตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นคำเรียกญาติ คำว่า “พี่น้อง” ในหน่วยหลัก “ท่านพี่น้อง” ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนแรกของนามวลี “ท่านพี่น้องที่รัก”

1.1.3 คุณานุประโยค

คุณานุประโยค หมายถึง อนุประโยคที่ปรากฏหลังคำนามและทำหน้าที่ขยายคำนามนั้น จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คุณานุประโยคที่ใช้ในการทักทายผู้อ่านมีโครงสร้างดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของคุณานุประโยค

ภาพข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คุณานุประโยคประกอบด้วยคำเชื่อมคุณานุประโยค + (นามวลี₁) + กริยาวลี₁ + (คำเชื่อมวลี) + (นามวลี₂) + (กริยาวลี₂) องค์ประกอบที่ไม่ได้อยู่ภายในเครื่องหมายวงเล็บ ได้แก่ คำเชื่อมคุณานุประโยค และ กริยาวลี₁ เป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ ในขณะที่องค์ประกอบที่อยู่ภายในเครื่องหมายวงเล็บ ได้แก่ (นามวลี₁) (คำเชื่อมวลี) (นามวลี₂) และ (กริยาวลี₂) เป็นส่วนที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ ในคุณานุประโยค

จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คำเชื่อมคุณานุประโยคเป็นคำเชื่อมบอกการขยายความ ได้แก่ คำว่า “ผู้” “ที่” หรือ “ผู้ที่” ตามด้วยนามวลี₁ ซึ่งเป็นวลีที่มีค่านามเป็นส่วนหลัก และกริยาวลี₁ ซึ่งเป็นวลีที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลัก ตามลำดับองค์ประกอบต่อไปคือคำเชื่อมวลีที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีคำเชื่อมวลี จะเป็นคำเชื่อมอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างคำเชื่อมบอกความคล้ายตาม คำว่า “และ” หรือคำเชื่อมบอกระยะเวลา คำว่า “จนกว่า” ตามด้วยนามวลี₂ ซึ่งเป็นวลีที่มีค่านามเป็นส่วนหลักและปรากฏต่อจากคำเชื่อมวลี องค์ประกอบส่วนสุดท้ายคือกริยาวลี₂ ซึ่งเป็นวลีที่มีคำกริยาเป็นส่วนหลักและปรากฏต่อจากนามวลี₂ หรือปรากฏต่อจากคำเชื่อมวลีทันที ในกรณีที่ไม่มื่อนามวลี₂ คุณานุประโยคที่ใช้ในการทักทายผู้อ่านมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

- 3) “ผู้ที่ + อัลเลาะห์ + ทรงโปรด + และ + ท่านนบี (ศาสดา) มุฮัมมัด + เมตตา” ((Thuamprathom, 2009f, p. 16)

ตัวอย่างที่ (3) แสดงให้เห็นคุณานุประโยคที่เริ่มด้วยคำเชื่อม คำว่า “ผู้ที่” ส่วนต่อไปคือนามวลี₁ ที่เป็นค่านาม ได้แก่ “อัลเลาะห์” ตามด้วยกริยาวลี₁ ได้แก่ “ทรงโปรด” ที่เป็นราชาศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ทรง” ส่วนต่อไปคือคำเชื่อมวลีที่เป็นคำเชื่อมบอกความคล้ายตาม “และ” ตามด้วยนามวลี₂ ได้แก่ “ท่านนบีมุฮัมมัด” ที่ประกอบด้วยคำบอกบุรุษ คำว่า “ท่าน” ค่านามทั่วไป คำว่า “นบี” และค่านามที่เป็นชื่อเฉพาะ คำว่า “มุฮัมมัด” ตามลำดับ ส่วนสุดท้ายของตัวอย่างนี้คือกริยาวลี₂ ที่เป็นคำกริยา คำว่า “เมตตา”

1.1.4 คำบอกความรู้สึก

คำบอกความรู้สึก หมายถึง คำที่ใช้แสดงความรู้สึกของผู้เขียน จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คำบอกความรู้สึกที่ปรากฏใช้ในการทักทายผู้อ่านมีจำนวน 4 ลักษณะ ได้แก่ “ที่รัก” “ที่เคารพ” “ที่เคารพรัก” และ “ที่รักและ

เคารพ” คำบอกความรู้สึกเป็นองค์ประกอบหนึ่งของส่วนขยายในนามวลีที่ใช้ในการทักทายผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4) “ท่านพี่น้องที่รักทั้งหลาย” ((Thuamprathom, 2009e, p. 16)

ตัวอย่างที่ (4) แสดงให้เห็นคำบอกความรู้สึก คำว่า “ที่รัก” ที่ปรากฏใช้ในส่วนขยาย “ที่รักทั้งหลาย”

1.1.5 คำบอกจำนวน

คำบอกจำนวน หมายถึง คำที่ใช้แสดงจำนวนของผู้อ่าน จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า คำบอกจำนวนที่ปรากฏใช้ในการทักทายผู้อ่านมี 1 คำ ได้แก่ คำว่า “ทั้งหลาย” คำบอกจำนวนเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของส่วนขยายในนามวลีที่ใช้ในการทักทายผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5) “ท่านพี่น้องผู้ศรัทธาที่รักทั้งหลาย” ((Thuamprathom, 2009g, p. 99)

ตัวอย่างที่ (5) แสดงให้เห็นคำบอกจำนวน คำว่า “ทั้งหลาย” ที่เป็นองค์ประกอบสุดท้ายในหน่วยขยาย “ผู้ศรัทธาที่รักทั้งหลาย” หน่วยขยายนี้ทำหน้าที่ขยายหน่วยหลักซึ่งก็คือ “ท่านพี่น้อง” สำหรับเนื้อหาการสอนในโครงสร้างส่วนต่อไปคือการเกริ่นนำ

1.2 การเกริ่นนำ

การเกริ่นนำ หมายถึง การบอกให้ผู้อ่านทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับประเด็นหรือเนื้อหาที่สัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนที่ผู้เขียนกำลังจะกล่าวถึงต่อไป การเกริ่นนำเป็นองค์ประกอบที่ปรากฏต่อจากการทักทายผู้อ่านหรือปรากฏเป็นส่วนแรกของคำสอนก็ได้ ในการเกริ่นนำ ผู้เขียนมักกล่าวถึงรายละเอียดเบื้องต้นบางประการที่คาดว่าผู้เขียนและผู้อ่านมีส่วนร่วมหรือเคยพบเห็นมา อาทิ ประสบการณ์พื้นฐานในชีวิต ความเชื่อทางศาสนาอิสลาม และสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ข้อกล่าวอ้างที่ผู้เขียนต้องการให้

ผู้อ่านเชื่อมั่นหรือยอมรับว่าเป็นจริง ซึ่งอาจนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า การเกริ่นนำสามารถจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การแสดงรายละเอียดเบื้องต้น และการแสดงข้อกล่าวอ้าง ดังนี้

1.2.1 การแสดงรายละเอียดเบื้องต้น

การแสดงรายละเอียดเบื้องต้น หมายถึง การกล่าวถึงข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานของภาษาโน้มน้าว และเป็นส่วนที่นำไปสู่การแสดงข้อกล่าวอ้างอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้เขียน จากการวิเคราะห์การเกริ่นนำในหนังสือปาฐกถาธรรมพบว่า การแสดงรายละเอียดเบื้องต้นสามารถจำแนกตามเนื้อหาเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อทางศาสนาอิสลาม สถานการณ์ปัจจุบัน และประสบการณ์พื้นฐาน

การแสดงรายละเอียดเบื้องต้นที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุดคือความเชื่อทางศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 54.40) รองลงมาคือสถานการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 29.40) ในขณะที่การแสดงรายละเอียดเบื้องต้นที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดคือประสบการณ์พื้นฐาน (ร้อยละ 16.20) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 6) “ไม่มีเกียรติ ไม่มีตำแหน่งใดที่จะมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าตำแหน่งของความเป็นมุสลิม บ่าวของอัลเลาะห์ที่มีศรัทธาเลื่อมใสในองค์พระผู้อภิบาล” (Thuamprathom, 2009b, p. 237)

ตัวอย่างที่ (6) เป็นการแสดงรายละเอียดเบื้องต้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาอิสลาม รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ได้แก่ คำว่า “อัลเลาะห์” และ “องค์พระผู้อภิบาล”

1.2.2 การแสดงข้อกล่าวอ้าง

การแสดงข้อกล่าวอ้าง หมายถึง การกล่าวถึงคำแนะนำและคำสั่งสอนที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเชื่อมั่นว่าเป็นจริงและประพฤติปฏิบัติตามที่ได้บอกกล่าวไว้ โดยคำแนะนำและคำสั่งสอนดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของอิสลาม การวิเคราะห์ข้อความพบว่า มีรูปภาพที่ปรากฏร่วมซึ่งเป็นตัวบ่งชี้คือ คำกริยา “ขอ” “ให้” หรือ “ขอให้” ตามด้วยรูปภาพที่มีความหมายแสดงความเชื่อหรือการประพฤติปฏิบัติ การแสดงข้อกล่าวอ้างที่ปรากฏใช้ในการเกริ่นนำสามารถจำแนกตามเนื้อหาเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของอิสลาม และการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักศรัทธาของอิสลาม

การแสดงข้อกล่าวอ้างที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุดคือการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของอิสลาม (ร้อยละ 82.35) รองลงมาคือการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักศรัทธาของอิสลาม (ร้อยละ 17.65) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 7) “ขอให้เราแสดงออกซึ่งความยำเกรงต่อพระองค์ด้วยการดูแลบรมลูกของเราให้อยู่ในแบบอย่างที่ดีของศาสนา” (Thuamprathom, 2009a, p. 218)

ตัวอย่างที่ (7) เป็นการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักการของอิสลาม ตัวบ่งชี้ที่ปรากฏร่วมคือคำกริยา “ขอให้” ตามด้วยรูปภาพที่มีความหมายแสดงการประพฤติตามหลักปฏิบัติของอิสลาม ได้แก่ “แสดงออกซึ่งความยำเกรงต่อพระองค์”

2. เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่อง หมายถึง การแสดงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด ที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับการเกริ่นนำที่ผู้เขียนหนังสือปาฐกถาธรรมกล่าวถึงในตอนต้น จากการวิเคราะห์ข้อความปรากฏว่า ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามแต่ละบทประกอบด้วย เนื้อเรื่องที่สามารจจำแนกออกเป็นตอน ๆ โดยเนื้อเรื่องแต่ละตอนมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ การแสดงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด และการขยายความ โดยผู้เขียน ตามลำดับ เมื่อผู้เขียนแสดงเนื้อเรื่องตอนที่ 1 จบแล้ว อาจแสดงเนื้อเรื่อง ตอนต่อไปหรือไม่ก็ได้ หลังจากการแสดงเนื้อเรื่องตอนใดตอนหนึ่งเสร็จสิ้น ผู้เขียนอาจปิด เรื่องทันทีซึ่งถือเป็นการยุติปาฐกถาธรรม โดยไม่มีข้อความแสดงความคาดหวังใด ๆ ลงท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนอาจปิดเรื่องด้วยข้อความที่มีความหมายแสดงความคาดหวังที่สัมพันธ์กับ ปาฐกถาธรรมที่ได้กล่าวไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อที่ 3 สำหรับรายละเอียด ต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้แสดงการวิเคราะห์เนื้อเรื่องซึ่งปรากฏว่า ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม แต่ละบทมีการแสดงเนื้อเรื่องจำนวนตั้งแต่ 1 – 6 ตอน

การแสดงเนื้อเรื่องในหนังสือปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามที่มีอัตราความถี่ ในการปรากฏมากที่สุด ได้แก่ การแสดงเนื้อเรื่อง จำนวน 2 ตอน (ร้อยละ 31.62) รองลงมา คือการแสดงเนื้อเรื่อง จำนวน 3 ตอน (ร้อยละ 29.41) สำหรับการแสดงเนื้อเรื่องที่มีอัตรา ความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด ได้แก่ การแสดงเนื้อเรื่อง จำนวน 6 ตอน (ร้อยละ 2.94) กล่าวได้ว่า ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามทุกบทมีการแสดงเนื้อเรื่องอย่างน้อยจำนวน 1 ตอน ซึ่งประกอบด้วยการแสดงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด และอาจมีการขยายความโดยผู้เขียนด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การแสดงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด

การแสดงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด หมายถึง การกล่าวถึงวจนะของพระเจ้าที่บันทึกไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและ/หรือวจนะของศาสดา มุฮัมมัดที่บันทึกไว้ในอัลฮะดีษ (จริยวัตรของศาสดา) ภาษษาที่ปรากฏร่วมในการแสดง

วจนะ ได้แก่ พระนามของพระเจ้าที่เป็นชื่อเฉพาะซึ่งก็คือคำว่า “อัลลอฮ์” หรือที่ผู้เขียนหนังสือใช้ว่า “อัลเลาะห์” หรือค่านามทั่วไปที่เป็นคำบอกตำแหน่งผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนา ได้แก่ คำว่า “นบี” (ศาสดา) และ “รซูล” (ศาสดา) ตามด้วยราชาศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับการพูด ได้แก่ “ทรงตรัส...ว่า” และ “ทรงกล่าวเตือน...ว่า” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 8) “อัลเลาะห์ทรงตรัสไว้ในอัลกรุอานว่า “มวลผู้ศรัทธาทั้งหลายนั้น ย่อมเป็นเสมือนพี่น้องกัน ดังนั้นพวกเจ้าจงหาทางไกล่เกลี่ยปรองดองในระหว่างพี่น้องของพวกเจ้า หากมีเรื่องขัดแย้งกัน และพวกเจ้าจงยำเกรงอัลเลาะห์เพื่อพวกเจ้าจะได้รับพระเมตตาจากพระองค์”” (Thuamprathom, 2009c, p. 203)

ตัวอย่างที่ (8) เป็นตัวอย่างของการแสดงวจนะของอัลลอฮ์ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ได้แก่ พระนามของพระเจ้าซึ่งก็คือคำว่า “อัลเลาะห์” ตามด้วยราชาศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับการพูด ได้แก่ “ทรงตรัส...ว่า” ตามด้วยข้อความในเครื่องหมายคำพูด “...” ที่เป็นการแปลความมาจากวจนะของอัลลอฮ์ในคัมภีร์อัลกรุอาน

2.2 การขยายความโดยผู้เขียน

การขยายความโดยผู้เขียน หมายถึง การอธิบายหรือชี้แจงให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัดที่ผู้เขียนยกมากล่าวไว้เป็นหลักฐานในตอนต้น รูปภาษาที่ปรากฏร่วมในการขยายความโดยผู้เขียน ได้แก่ ค่านามที่บ่งถึงวจนะของอัลลอฮ์และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัด เช่น คำว่า “อายะฮ์” (วรรค) และ “เรื่อง” เป็นต้น ซึ่งปรากฏร่วมกับคำชี้เฉพาะ คำว่า “นี้” ตามด้วยรูปภาษาที่มี

ความหมายแสดงการขยายความโดยผู้เขียน ดังรายละเอียดในตัวอย่างที่ (9) ซึ่งเป็นการขยายความถ้อยคำในตัวอย่างที่ (8) ดังนี้

- 9) “อายะฮ์ (วรรค) นี้ให้เราถือว่าพี่น้องมุสลิมทั้งล้นเสมือนพี่น้องกัน มีเรื่องอะไรก็ให้เราหันหน้ามาปรึกษากัน อภัยกัน นี่พูดถึงพี่น้องคนละพ่อคนละแม่ และหากเราเป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน แบบนี้ ยิ่งไม่มีทางเลยที่เราจะมาหันหลังให้กัน” (Thuamprathom, 2009c, p. 204)

ตัวอย่างที่ (9) เป็นการขยายความการแสดงวจนะของอัลลอฮ์ ธิรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การขยายความ ได้แก่ คำลักษณนาม “อายะฮ์” และคำชี้เฉพาะ “นี้” ตามด้วยข้อความที่มีความหมายแสดงการขยายความวจนะของอัลลอฮ์ที่กล่าวถึงในตัวอย่างที่ (8)

3. การปิดเรื่อง

การปิดเรื่อง หมายถึง การยุติการใช้ภาษาโน้มน้าว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากสภาวะที่มีการโน้มน้าวไปสู่สภาวะที่ไม่มีการโน้มน้าว จากการวิเคราะห์ข้อความปาฐกถาธรรมจำนวนรวม 136 บท พบว่า การปิดเรื่องสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน และการปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่อง

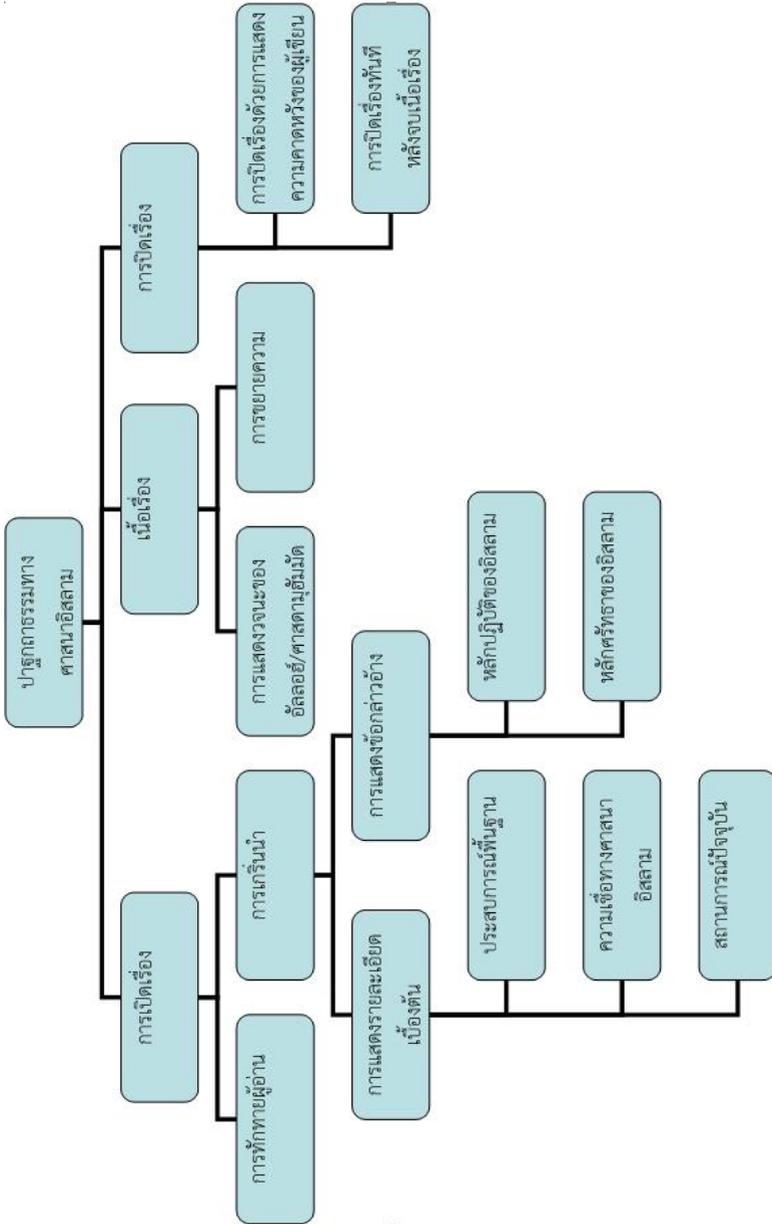
การปิดเรื่องที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏสูงสุดคือการปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน (ร้อยละ 52.94) รองลงมาคือการปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่อง (ร้อยละ 47.06) ทั้งนี้ การปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่องเป็นการยุติปาฐกถาธรรมทันทีที่ผู้เขียนได้แสดงเนื้อเรื่องตอนใดตอนหนึ่งเสร็จสิ้นแล้ว โดยไม่ได้ลงท้ายปาฐกถาธรรมด้วยข้อความที่มีความหมายแสดงการคาดหวังใด ๆ ของผู้เขียน แต่ในการปิดเรื่อง

ด้วยการแสดงความคาดหวัง ผู้เขียนลงท้ายปาฐกถาธรรมด้วยข้อความที่มีความหมาย แสดงความคาดหวังของผู้เขียนที่สัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนที่กล่าวมาในแต่ละบท สำหรับเนื้อหาต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะการปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน เนื่องจากได้อธิบายเกี่ยวกับการปิดเรื่องทันทีโดยไม่มีข้อความลงท้ายแสดงความคาดหวังแล้วในหัวข้อที่ 2

การแสดงความคาดหวังของผู้เขียนมีองค์ประกอบ 2 ส่วน เริ่มจากคำเชื่อมหน้าข้อความลงท้าย และข้อความลงท้าย ตามลำดับ องค์ประกอบดังกล่าวทั้งสองส่วนปรากฏเสมอในการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน จากการวิเคราะห์ข้อความพบ คำเชื่อมหน้าข้อความลงท้ายที่ปรากฏใช้ได้แก่ คำว่า “สุดท้ายนี้” ตามด้วยข้อความลงท้ายที่มีความหมายแสดงความคาดหวังอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้เขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 10) “สุดท้ายนี้ ขอฝากฝังความรักความสามัคคี ขอให้เราหันหน้าเข้าหากันเถาะ สังคมที่รักกัน ผ่อนปรนเข้าหากัน อัลเลาะห์ทรงโปรด แต่สังคมที่เกลียดกัน แยกแยกกัน หาทางทำลายกัน สังคมแบบนี้ไซตอน (ซาตานหรือมารร้าย) รักสุดหัวใจ” (Thuamprathom, 2009a, p. 298)

ตัวอย่างที่ (10) แสดงให้เห็นการปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน ระบุภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ได้แก่ คำเชื่อมหน้าข้อความ คำว่า “สุดท้ายนี้” ตามด้วยข้อความที่มีความหมายแสดงความคาดหวังให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป ดังที่อาจกล่าวโดยสังเขปได้ว่า ผู้เขียนคาดหวังให้ผู้อ่านมีความรักความสามัคคีต่อกัน โครงสร้างโดยรวมของข้อความที่เป็นภาษาโน้มน้าวในหนังสือปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามสามารถแสดงได้ด้วยภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของปฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

โครงสร้างของข้อความในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย ประกอบด้วย การเปิดเรื่อง เนื้อเรื่อง และการปิดเรื่อง ตามลำดับ การเปิดเรื่องที่ปรากฏในปาฐกถาธรรมแต่ละบทสามารถจำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน และการเกริ่นนำ ทั้งนี้ การทักทายผู้อ่านเป็นส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ในขณะที่การเกริ่นนำเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอในคำสอนทุกบท การเกริ่นนำสามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ การแสดงรายละเอียดเบื้องต้น และการแสดงข้อกล่าวอ้าง การแสดงรายละเอียดเบื้องต้นเป็นการแสดงเนื้อหาอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาอิสลาม สถานการณ์ปัจจุบัน หรือประสบการณ์พื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การแสดงข้อกล่าวอ้างที่เกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติหรือหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม

สำหรับเนื้อเรื่องในปาฐกถาธรรมแต่ละบทสามารถจำแนกออกเป็นตอน ๆ จำนวนตั้งแต่ 1-6 ตอน โดยเนื้อเรื่องแต่ละตอนเริ่มจากการแสดงวาระของอัลลอฮ์และ/หรือวาระของศาสดามุฮัมมัด ตามด้วยการขยายความโดยผู้เขียน การแสดงวาระเป็นองค์ประกอบแรกของเนื้อเรื่องและเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอในคำสอนทุกบท ในขณะที่การขยายความเป็นองค์ประกอบที่ปรากฏต่อจากการแสดงวาระและเป็นส่วนที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้

นอกจากนี้ องค์ประกอบสุดท้ายของข้อความ ได้แก่ การปิดเรื่องซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ การปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียน และการปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่อง การปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียนเป็นการยุติปาฐกถาธรรมด้วยคำเชื่อมหน้าข้อความลงท้าย ตามด้วยข้อความลงท้ายที่มีความหมายแสดงความคาดหวังอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้เขียน แต่การปิดเรื่องทันทีหลังจบเนื้อเรื่องเป็นการยุติปาฐกถาธรรมทันทีหลังจากกล่าวถึงเนื้อเรื่องตอนใดตอนหนึ่งเสร็จสิ้นแล้ว โดยไม่มีคำเชื่อมหน้าข้อความลงท้ายและไม่มีข้อความลงท้ายแสดงความคาดหวังใด ๆ ของผู้เขียน

จากการศึกษาโครงสร้างของข้อความในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย ดั่งข้อสรุปที่กล่าวถึงข้างต้นพบว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏในปาฐกถาธรรมล้วนยึดโยงกับผู้อ่านทั้งสิ้น กล่าวคือ การเปิดเรื่องด้วยการทักทายผู้อ่าน และการเปิดเรื่องด้วยการเกริ่นนำที่ประกอบด้วยการแสดงรายละเอียดเบื้องต้นที่ผู้เขียนและผู้อ่านมีส่วนร่วม ตลอดจนการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักการของอิสลามเพื่อให้ผู้อ่านเชื่อมั่นและประพฤติปฏิบัติ เนื้อเรื่องที่ประกอบด้วยการแสดงวาระของอัลลอฮ์และ/หรือวาระของศาสดามุฮัมมัดและการขยายความโดยผู้เขียนเพื่อเทศนาผู้อ่าน และการปิดเรื่องด้วยการแสดงความคาดหวังของผู้เขียนเพื่อให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป กล่าวได้ว่า ภาษาโน้มน้าวในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทยเป็นภาษาระดับข้อความที่ให้ความสำคัญแก่ผู้อ่านเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลองเอเคอร์ที่เสนอว่า ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่อิงผู้รับสาร (addressee-oriented) (Loangacre, 1976, pp. 197-212)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของข้อความในปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทยยังสอดคล้องกับภาพรวมของการศึกษาในอดีต เช่น การศึกษาเรื่อง “Mofu-Gudur Hortatory Discourse” (Hollingsworth, 2002, pp. 1-21) ที่พบว่าโครงสร้างของข้อความประกอบด้วย 4 ส่วน เรียงตามลำดับการปรากฏจากก่อนไปหลัง ได้แก่ การเกริ่นนำ (introduction) การโน้มน้าว (hortatory point) การสรุป (conclusion) และการจบ (finis) สำหรับการศึกษาเรื่อง “Hortatory Discourse in Thai: A Sociolinguistic Perspective” (Supharatyothin, 2002) ปรากฏว่ารูปภาษาที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแนะนำประกอบด้วยการเกริ่นนำ (introduction) เนื้อเรื่อง (nucleus) และการสรุป (terminus) และการศึกษาเรื่อง “Discourse Features of a Tamang Hortatory Text Based on the RST Analysis” (Lee, 2010, pp. 1-19) ที่พบว่าองค์ประกอบของข้อความมี 5 ส่วน เรียงตามลำดับการปรากฏจากก่อนไปหลัง ได้แก่ การเกริ่นนำ

(introduction) สถานการณ์ (situation) การเชิญชวน (exhortation) ปัญหาและการแก้ปัญหา (obstacle and solution) และการจูงใจ (motivation)

สำหรับการวิเคราะห์การแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักการของอิสลาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเปิดเรื่องพบว่า การแสดงข้อกล่าวอ้างที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเชื่อมั่นว่าเป็นจริงและควรแก่การประพฤติปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไว้สามารถจำแนกตามเนื้อหาได้เป็น 2 ประเภท เรียงตามลำดับอัตราความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม และการแสดงข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง “Friday Sermons and the Question of Home-Trained Imams in Australia” (Albayrak, 2012, p. 39) ที่พบว่า การแสดงธรรมเทศนาหรือที่ในภาษาอาหรับเรียกว่า “คุตบะฮ์” โดยอิหม่ามประจำมัสยิดหลัก 2 แห่ง ได้แก่ มัสยิดบรอดเมดโดวส์ (Broadmeadows Mosque) และมัสยิดเพรสตัน (Preston Mosque) ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลียก็มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านการปฏิบัติ เช่น การละหมาด การถือศีลอด การทำฮัจญ์ ฯลฯ มากกว่ามิติด้านความศรัทธาเช่นเดียวกัน

ในการวิเคราะห์เนื้อเรื่องของปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามภาษาไทย ปรากฏว่า เนื้อเรื่องในปาฐกถาธรรมทุกบทประกอบด้วยการแสดงวจนะของอัลลอฮ์ และ/หรือวจนะของศาสดามุฮัมมัดเสมอ โดยอาจมีการขยายความโดยผู้เขียนหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ การแสดงวจนะเป็นไปเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับหลักการของอิสลามที่ผู้เขียนประสงค์ให้ผู้อ่านเชื่อมั่นหรือประพฤติปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับความเชื่อความศรัทธาของมวลมุสลิมที่ว่า วจนะของอัลลอฮ์ที่บันทึกไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเป็นความจริงโดยปราศจากเงื่อนไข ดังความหมายของคำว่า “มุสลิม” ที่หมายถึง ผู้นอบน้อมยอมตนต่อพระประสงค์หรือคำบัญชาของพระผู้เป็นเจ้า (Department of Information, Ministry of Foreign

Affairs, 2009, p. 73) นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของซิปริอานี (Cipriani, 2002) ที่พบว่า โครงสร้างของข้อความประเภทปาฐกถาธรรมทางคริสต์ศาสนาก็ประกอบด้วยกรกล่าวอ้างผู้มีสิทธิ์อำนาจ (establishment of authority) เช่นเดียวกัน

References

- Albayrak, I. (2012). Friday sermons and the question of home-trained Imams in Australia. *Australian eJournal of Theology*, 19, 29-42.
- Bhitakkhumpol, A. (2011). *Muslim way: Fundamental ethics for youth*. Bangkok: The Golden Jubilee of Islamic Affairs National Administration Center, Sheikhul Islam Office of Thailand. [in Thai]
- Cipriani, A. C. (2002). *Power in religious discourse: A Discourse analysis of two sermons from the Universal Church of the Kingdom of God* (Master's dissertation). Universidade Federal de Santa Catarina, Florianopolis, Brazil.
- Department of Information, Ministry of Foreign Affairs. (2009). *Vocabulary related to Thai Muslims*. Bangkok: Offset Company Ltd. [in Thai]
- Gibbon, J. (2008). God is great, God is good: Teaching God concepts in Turkish Islamic sermons. *Poetics*, 36, 389-403.
- Haghnavaaz, J. (2013). A brief history of Islam (The spread of Islam). *International Journal of Business and Social Science*, 17, 213-217.
- Hollingsworth, K. R. (2002). *Mofu-Gudur hortatory discourse*. Yaounde: The Ministry of Scientific and Technical Research of the Republic of Cameroon.

- Jamjuree, S. (2000). *The study of the content and the role of Friday Khutbah in community* (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok. [in Thai]
- Kouega, J. and Baimada, F. G. (2012). Language use in the Islamic faith in Cameroon: The case of a mosque in the city of Maroua. *Journal of Language and Culture*, 3, 10-19.
- Kunsirisawat, D. (2002). *Muslim relation in Thai history and literature*. Bangkok: Matichon Publishing House. [in Thai]
- Landis, J. R. (2001). *Sociology concepts and characteristics*. Stamford, CT: Wadsworth.
- Lee, S. W. (2010). Discourse features of a Tamang hortatory text based on the RST analysis. *GIALens*, 3, 1-19.
- Leedy, P. D. & Ormrod, J. E. (2013). *Practical research: Planning and design*. Boston, MA: Pearson.
- Longacre, R. E. (1976). *An anatomy of speech notions*. Ghent, Belgium: The Peter de Ridder Press.
- Longacre, R. E. (1983). *The grammar of discourse*. New York, NY: Plenum Press.
- Monroe, A. H. (1939). *Principles and types of speech*. New York, NY: Scott Foresman and Company.
- Pew Research Center. (2015). *The future of world religions: Population growth projections, 2010-2050*. New York.
- Royal Institute. (2013). *Royal Institute Dictionary*. Bangkok: Royal Institute. [in Thai]

- Scupin, R. (2000). Islam. In R. Scupin (Ed.) *Religion and culture: An anthropological focus* (pp. 395-420). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Shadid, W. and Van Koningsveld, P. D. (2002). The negative image of Islam and Muslims in the West: Causes and solutions. In W. Shadid & P. D. Koningsveld (Eds). *Religious freedom and the neutrality of the state: The position of Islam in the European Union* (pp. 174-196). Leuven, Belgium: Peeters.
- Supharatyothin, D. (2002). *Hortatory discourse in Thai: A sociolinguistic perspective*. (Doctoral dissertation). Indiana University of Pennsylvania, Indiana, PA.
- Tadadusita, T. (2004). *The communication process in Friday Khutbah of Muslims* (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok. [in Thai]
- Toulmin, S. (1958). *The uses of argument*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Thuamprathom, Y. (2009a). *Friday Khutbah Book 1*. Bangkok: S. Wongsangiam. [in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009b). *Friday Khutbah Book 2*. Bangkok: S. Wongsangiam. [in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009c). *Friday Khutbah Book 3*. Bangkok: S. Wongsangiam. [in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009d). *Friday Khutbah Book 4*. Bangkok: S. Wongsangiam. [in Thai]

- Thuamprathom, Y. (2009e). *Friday Khutbah Book 5*. Bangkok: S. Wongsangiam.
[in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009f). *Friday Khutbah Book 6*. Bangkok: S. Wongsangiam.
[in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009g). *Friday Khutbah Book 7*. Bangkok: S. Wongsangiam.
[in Thai]
- Thuamprathom, Y. (2009h). *Friday Khutbah Book 8*. Bangkok: S. Wongsangiam.
[in Thai]
- Yule, G. (2006). *The study of language*. Cambridge: Cambridge University Press.